

САНА ОЛОХ

ХАБМАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОНУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 79 (6664).

1988 жыл. От ыйын 2 күнү. Сманата
СУВУОТА 3 харчы.

БУКА БАРЫ — ХОДУНАБА!

Н. Н. АММОСОВ, ОАПХ председатели.

Общественная сфера анылыгы б. Ленинский былыгы сезона Ленинский комсомол 70 сыла туолаары турдагына, Бүтүн Союзтаабы XIX партиянай конференция үлэнир күннэригэр садала нар.

Быыл бары оттуур биртээдэлэр, механизированная звенолар уонна бирдирдэлэр отчууттар арендай бадэрээнэ нирдэлэр. Арендай бадэрээнэ тэрээннэ араас таһымнарга киник дүүллээһиннээ.

Арылах тылы ааспыт сыл оттообунуа тумуктэриттэн. Бэйэ күүһүнэн барыта 18165 т, ол иһиттэн оройуонмут ийгэр баара суоҕа 10197 т оттоомута. Урдуну органнар көмөлөрүнөн 6500 т от, ону таһынан элбэх комбинорм, фураж республика араас оройуоннарыттан, кини уобаластартан тизлэн кэлбитэ. Айытпа үөскээбит күчүмэрдэрин этэниэ туорааһында республика салалтата, доьторбут элбэри көмөлөстүлэр.

От эрэри тизлэн кэлбит биэр тонна от иһин совхозтар 200—340 солк. төлөтүлэр, Оттон мистэбэ оттоммут от биэр тонната—40—60 солк. тэҥнэстэ. Оройуон таһыттан оту атылааһыбыт түмүгэр 4 мөл. солк. ороскуотурдубут. Дьэ ол иһин манньа улахан ороскуоттарга инкистээн кийрбэт иһин туох баар күөбү дойдута, бэйэ эйригэр, оттоон ылы соруа турар.

Оттообунга бэлэмнениэ, тэрэһин үлэлэргэ итэздэр үгүстэр. Бэ ыйын 20—25 күннэригэр окко киирингэ бэлэм корбут комиссия манньагы б. лиятир. Субуруускай аатынан совхозна (кыл. инженер Попов С. Р.) окко үлэ диктээх 33 трактортан 25-һэ үлэнир турунтаах, 8 МТЗ трактордарга саппаас таастара суох. Карл Маркс аатынан совхозка 7 звенону кытта арендай бадэрээнэ дуогабардара түбэриллэ илтигэр. «Чурапчы» совхоз окко үлэнигэрээх үс Т-150, иһин Т-16 уонна тоһус ДТ-75 трактордар бэлэмэ суохтар. Совхозтар кыл. инженердэрэ, ОАПХ кыл. инженерэ Тихонов Л. Н., ОТП кыл. инженерэ Каженин Н. Н. уонна «Агро-снаб» начальнига Пигинин М. А. чоһу былаана суох үлэниллэрэ сирдээхтик сэмэлэниэ.

Ааспыт сылтан сайаапкалааһын хампааньыта бэрэздэнтээн техника кэли. тэ элбээтэ. Ол курдук, хас бирдин от-делениелар бары оту престаи кэбидэр кыахтаньылар. Сүөһү анылыгы бэлэмнэһин бастын ныммаларын туттууга бастакы хардылар оттобулулар. СПТ-60 кэбидэр аргат урэх сирдэргэ, алаастарга эмиэ туһаныллыан сөтөөбүн «Чурапчы» совхоз. Күлэһинтээдэ отделениетин Барашков уонна Лазарев салаааччылардаах звенолара толору да-наастаатылар. Кинилэммэт оту ходу-наттан быһа кыбыһа таһым «Мында-таһым» уонна Карл Маркс аатынан сов-

хозтарга баһыланна. Быылгы сезонтга оттообун бастын технологиятын туттуу бары совхозтарга киник туһаныллара наада.

Быыл биһиги 37100 т оту, 15200 т сийлэһи, 1000 т эми анылыгы—барыта 20800 т кормовой единицы бэлэм-нир былааннаахпыт. Бу сорууа толо-рууга туох баар тэригэр, маассабай, по-литическай үлэ, общественность күүһэ туһулаахтаах.

Оттообунга барыта 110 звено, ол иһин-гэр 36 толору уонна 35 ситэте суох ме-ханизациялаах звено. 37 нөлө иһин звено-лара үлэниллэрэ былааннаа. Эри-лик Эрнстийн аатынан совхоз Бүлүүгэ-атын түөрт совхоз Кэбээһингэ үлэниллэрэ чуолкайданна. Ол эрэри звенолар кы-ры уучаастарга дойдута оттоон ба-ран көһүөхтөрө.

От үлэтин быдыаһыккаах күннэригэр үлэбэ хойуттан киирин, эрдэлээн бүтүү-сэллэһи, о. д. а. үлэ дьессинилиннэтии кэһин ааспыт сылга «Сана олох» ха-һыанна утумнаахтык критикаламыта. Нуотарада, Мындааһыга, Кэбээһингэ арыгылааһын, браганы иһин түктэри тү-бүткүлөрө тахсыталаахтыгара. Манньа-тар быыл хатылааны суохтаахтар.

Ханнык бадарар коллектив үлэте кини-төө түмүсүлээһинтэн тутулунтаах. Оттон-маны түстэһин, баһылааччы, көһү-лэһини—звеньевой. Кини коллективтар авторитета, дьонун көбүлүүр дьобура-албэри быһаараллар. Ол да иһин совхоз-тар парткомнара коллективтар салааач-чыларын отчууттар бэйэлэрэ таһыларын курдук үчүтэй практиканы садалаатылар.

Быыл совхозтарга 13 идэтигит звено 15200 т сийлэһи бэлэмнээ, 965 гектара 19 сийгирдэр системаларынан уу куттарыта ытыллыа. Биһиги соруунут—күөлсүтүлэр бааһына хас биридир гектарыттан ортогунан 125 ц. үүнүүнү хомуйуу.

Ходуһаны күрүлээһингэ сыллата-молтохтун үлэнибит. Быыл 220 км былааннаахтыгын баара-суоҕа 8 км то-лордубут. Күрүө тутуутугар хас отделе-ние ахсын идэтигит биригээдэлэри сы-лы быһа эргичи үлэтиэххэ. Арендай бадэрээнэ киниринэн сибэстээн звено-лар сирдэригэр-уоттарыгар чахчы хаһа-аһы буолалларын ситиһиэххэ.

Үлэ төлөбүрө от хаачыстыбатыттан быһаччы тутулуктаах буолуоҕа. Ол иһин-тэн экспресс-лабораториялар хас сов-хоз ахсын оттообун бастаан күннэриг-тэн үлэниллэрин хааччыймаха. Бу үлэбэ быларыныгы тэрэһин итэздэ-рин хатылаамаха.

От үлэтин тэрэһинигэр идеология-скай, медицинскэй, культурнай хааччы-ныы элбэри быһаарыа. Уһаппаха кэ-нэһиэххэ, бу күһүгэр оттообунга туру-нуу, айыада бэрсибит быһаһын тэрэ-һиниэхтик сомсон ылы—хас биридир-бит дьылаата.

ССКП Бүтүн Союзтаабы XIX конференциятыгар

Москва. (ССТА) Бэ ыйын 29 күнүгэр съездэ-р Кремльдеги дыбарыас-тармыгар ССКП Бүтүн Союзтаабы XIX конфе-ренцията үлэтин саллаан ымыта. Күннэһини күннэх-ха конференция кытты-лаахтара «ССКП XXVII съездин уураахтарын ол-хо киллэрин хаачысты-уонна уларыта тутууну дьиргэтти сорууттары» ССКП КК дакылаатын дүүллээһинэ иһирдилэр.

Конференция дьонун-наах быһыыга-майгыга, ленинскэй үгүстэр ты-ныгар барар. Кини ССКП КК быһаарыты-нан уларыта тутуу оуу-лүүнэх отабыгар ыгы-рылына уонна партияда-итэһинэ дойдута ты-ны суолталаах бонтуруостар-га харда биэрэр аналлаах-уларыта тутуу бастаан-түмүктэре тугу көрдө-дүлэр, иһин суолугар ту-рар мэхэйдэри туоратар наадаттан тугу тыһаах-революционнай санаты-тын профейын хайдах-төттөрү төһүүбэт суолга-үнтэһириэххэ.

Конференция иһинэ ССКП КК Тезистэринэн туһалаах уонна аһа-дас дискуссия барбыта. Бу дискуссия нээтир ком-мунистар уонна партията-суохтар советскай обще-ственно салгыи түмэ тар-дыыга уонна сомоолоо-буһуна туһайылыбыт үүс конструктивнай эти-лэри уонна критическай бэлэмнээһиннэри киллэ-дилэр.

Бэ ыйын 28 күнүгэр дакылааты дүүллээһинэ-тыл этилэр: В. В. Бака-тин—ССКП Кемеровотаа-бы обкомун бастаан сек-ретара, Г. К. Моторный—Херсонскай уобалас Бело-зерскай оройуонун Вироа аатынан колхозун пред-седател, Г. В. Колбин—Казахстан КП КК баста-ны секретара, Т. К. Бе-лишинов—ССКП Москва-таабы горкомун секретара, Л. И. Чабалин—ССРС НА Экономикада институтун-директора, Е. И. Чазов—ССРС Доруубуҕа харыс-табылыгар министр, А. М. Масалитов—Киргизия КП КК бастаан секретара.

Бэ ыйын 29 күнүгэр сарсыарда делегаттар мандатнай комиссия да-кылаатын иһитилэр уон-на битэргэттилэр, дакы-

лааты мандатнай комис-сия председатели Г. П. Разумовскай огордо.

Конференцияга 5 тыһ. делегат таһымына. Ор-дук нээтиник рабочайдар таһылыбыттар. Иккис-күрүн уопсай ахсааныттан 3 тыһымытан биридир киллэ-лар. 866 тыһ хаһааһыс-тыбатын үлэһиттэрэ та-һылынылар. Наһай уон-на айар интеллигенция-тан 430 делегат баар. Быһаарынай партиянай ак-тив нээт мистээн ылар—3053 делегат, эбэтэр делегаттар уопсай ахсаан-нарыттан 63 бырыһыана-кыһтар араас таһымнаах

Бэ ыйын 30 күнүгэр ССКП Бүтүн Союзтаабы XIX конференцията үлэ-тин саллаан ымыта.

Москва. (ССТА). Бэ ыйын 30 күнүгэр Съездэ-р Кремльдеги дыбарыас-тармыгар Бүтүн Союзтаабы XIX конференцията үлэ-тин саллаан ымыта. Күннэһини күннэх-ха конференция кытты-лаахтара «ССКП XXVII съездин уураахтарын ол-хо киллэрин хаачысты-уонна уларыта тутууну дьиргэтти сорууттары» ССКП КК дакылаатын дүүллээһинэ иһирдилэр. Конференция дьонун-наах быһыыга-майгыга, ленинскэй үгүстэр ты-ныгар барар. Кини ССКП КК быһаарыты-нан уларыта тутуу оуу-лүүнэх отабыгар ыгы-рылына уонна партияда-итэһинэ дойдута ты-ны суолталаах бонтуруостар-га харда биэрэр аналлаах-уларыта тутуу бастаан-түмүктэре тугу көрдө-дүлэр, иһин суолугар ту-рар мэхэйдэри туоратар наадаттан тугу тыһаах-революционнай санаты-тын профейын хайдах-төттөрү төһүүбэт суолга-үнтэһириэххэ.

быһаарынай партиянай ор-ганнар чилиһинэрэ, 762 кийи—маннайгы сүһүөх-смактаабы партиянай го-рилтэлэр секретардара, партгруппордар. Делегат-тар ортолоругар 1258 дьахтар баар, ол 25-гэн тахса бырыһыанга тэҥ-нээр. Конференцията үлэ-тингэр дойду 72 нацияла-рын уонна народностарын-представителлэре кыт-таллар. Бэ ыйын 29 кү-нүгэр конференция резо-люцияларын бырайыакта-рын бэлэмнээһингэ ко-миссиялар тарыллынылар.

Бу күн дакылааты дүүллээһингэ делегаттар В. И. Калашников—ССКП Волгоградтаабы обкомун бастаан секре-тарара, В. В. Карпов—ССРС Суруулааччыларын союуун бырабылыанньа-тын бастаан секретара, Ф. В. Попов—ССКП Ал-тайдаабы крайкомун бас-таан секретара, В. П. Смирнов—В. И. Ленин аатынан Ленинградтаабы оптико-механическай хол-боһун радиоаппаратура-ларын регулировщикта, Г. А. Арбатон—ССРС Нау-каларын Академиятын АХШ уонна Канада ин-ститутун директора, А. Х. Везиров—Азербайджан Компартиятын КК баста-ны секретара, М. А. Уальнов—РСФСР Теа-тральнай үлэһиттерин союуун бырабылыанньа-тын председатели, В. В. Кутура—Украина Ком-партиятын КК секретара, С. А. Федотова—Пермь куорат 130 №-дээх ос-кулатын учуутала, Г. И. Марчук—ССРС Наука-рын Академиятын прези-дент, С. Г. Арутюнян—Армения Компартиятын КК бастаан секретара, Е. Е. Соколов—Белорус-сия Компартиятын КК бастаан секретара, Ю. В. Бондарев—РСФСР Су-руулааччыларын союуун бырабылыанньатын пред-седателин солбуулааччы, И. К. Полозов—ССКП Краснодартаабы крайно-мун бастаан секретара, В. И. Мироненко—ЫВСКЛС КК бастаан-секретара, В. П. Кабыдэе—ССРС 50 сылын ааты-нан Ивановотаабы Стано-гу онорор производствен-най холбоһун генеральнай директора, В. К. Пуго—Латвия Компартиятын КК бастаан секретара.

«Ставропольское» про-изводственный бройлернай холбоһун генеральнай директора, Т. Т. Ярин—Свердловскай уобалас В. И. Ленин аатынан Ниж-нетагиллаабы металлур-гическай комбинат опера-тора, А. А. Логунов—ССРС Наукаларын Ака-демиятын вице-президе-нт, Москвадаабы универ-ситет ректора, В. И. Ме-льникова—Коми обкомун бастаан секретара, Д. Т. Папиашвили—Грузия Компартиятын КК баста-ны секретара, В. А. Ста-родубцев—Тульскай уо-балас «Новомосковское» агропромышленный хол-боһутун председатели, К. З. Романов—Кара-гандатаабы металлурги-ческай комбинат сталена-ра, В. И. Сараскиев—Вологодскай уобалас ССКП Череповскайдаабы горкомун бастаан секре-тарара, Л. П. Ветшева—Но-восибирскай уобалас СССРС 60 сылын аатынан «Первомайская» гос-племзаводун ферманын зоотехника, Р. Н. Ниша-нов—Узбекистан Компар-тиятын КК бастаан сек-ретара, Н. Д. Лавтев—«Известия» хаһыат ны-лаабынай редактора, С. Н. Федоров—салаалар иһин ардыларындаабы «Харак минрохирургна-га» научнай-техническай комплекс генеральнай ди-ректора, Г. А. Боровик—Эйэ көмүскэли советскай комитетин председатели, В. М. Платонов—В. И. Ленин аатынан Челябин-скайдаабы тракторнай завод производственай холбоһун парткомун сек-ретара, О. М. Захарова—«Якуталмас» производ-ственай-научнай холбо-һун 12 №-дээх байытар фабрикатын оператора, А. М. Фатеев—ССКП Ле-нинградтаабы обкомун иһин секретара, Г. Т. Загайнов—Н. Е. Жуков-скай аатынан кини гидро-динамическай институт отделиннэтин начальнига, В. Ю. Никельская—Оренбургскай уобалас Орен-хадилловтаабы ме-таллургическай комбина-тын газозавода, Р.—В. И. Сомгайла—Литва Ком-партиятын КК бастаан секретара, А. П. Айде—Чувашскай АССР «Ле-нинская искра» колхозун председатели.

Бүтүн Союзтаабы пар-тиянай конференцията үлэ-тин салгыар.

Советскай - монгольскай добордоһуу декадата сабаланна

МНР төрүтүтүмүтэ 67 тара добордоһуу тематы-тын билиэтээн бу дьыла-от ыйын 1 күнүттэн 10 кү-нүгэр дияра советскай, монгольскай добордоһуу декадата ытыллар. Дека-да устатыгар кинигэ быыс-тапкалара тариллиэхтэ-риннэлэр кердөрүлүөх.

Советскай - монгольскай добордоһуу төрүтүн 1921 сыллаахха ээтинини 5 кү-нүгэр В. И. Ленин уонна Сухэ-Батор уурбугтара, кинилэр ити күн быраат-ты хардарыта көмөлөсү-һүү дуогабарын түбэри-биттэ.

★ СОВЕТСКАЯ ТУТУУ ★
Докумуоннары
кнчэллээхтик
харайыахха

В. Н. Ленин «РСФСР-
гар архивнай дышаланы
уларытан тэрийдэр уонна
мичиннэр түһүүн» дек-
ретинэ 1918 с. 6-с ыйын
1 күнүтөр илнин баатал-
быта. Улуу сирдьит саҥа
социалистическая архив-
най дышаланы тэрийэч-
чи, архивнай тутуу науч-
най принциптэрин ырытан
оноророччу быһыытынан
өлбөт-сүппөт ыһымылары,
сүбэлэри хаалларбыта.
Советскай архивыстар
дьадада салгым сайдыытын

бааллар.
Оройуоннааҕы архивка
билиити туругунан 40
араас тэрилталартан, ха-
һаайытыбалартан, сель-
скай Советтарган уонна
райсовет исполкомун от-
делларыттан барыта 8646
араас докумуон хомуллан
уурууга сытар. Доку-
муоннарга элпиттэххитин
сыһааннаһар тэрилтэлэ-
ринэн нарсуд, райиспол-
ком үкэс отдела, Конто-
во сельсовета, Ф. д. а.
буолааллар.

структурын бичварбыг- 1984—1985 он. доку-
тара, архивтай учирца- муоннары республикатаа-
ниелар общественнай-ид- ны көрүү ыттыллыбыта.
листическай орооларын Ойно оройуонига доку-
үрдөспиттэрэ. муоннары кытта үлэстэ

1920 с. баладан эхлэн удахын шүвдэстэр баалла. 17 күнүгэр Главархив ра шыллыгыта. Олор коллегията РСФСР госу- билигин дааны туора- дарственный архивын та- рилер туһунан уураагы ылымкыта. Билигин СССР госархивын фунда- тыгар 340 мөл. тахса еди- анца дызла баар. Дойду- га барыта 3273 госу- дарственный, ведомственный архивтар бааллар.

Архивтар тэрийэр ту-
хунан Саха сиринээгин
губревком 1920 с. кулун
тутар 26 күнүгэр соруудах
ылбыта уонна ол сыл ах-
сынны 22 күлүнээгин
уураарынан урукку уоба-
лас бырабылыамньатын
архивын документаһыан
матырыанаһыгар оло-
хуран миэстэтээгин архи-
вы тэрийэргэ этилибитэ.
Кубуорунтээгин архив
бастаан сабыдаскыһын
биллиндээх этуһнаст-
краевед, историк, архео-
лог Е. Д. Стрелов атам-
ныта.

дэбилтэ эппиэттиир кур-
дук онотторон туттарыы-
ны хааччыбаттар. Дэлэ-
производстволу бэрээдэ-
тээгин туһунан болуу-
руостар ула коллективта-
рыгар биирдэ даҕаны
анаан-мыһан дүүүллэ-
һилиибэттөр. Оннооҕор
докумуону тутуу кэмин-
тэ архив үлөһөттөрүнээ
онгоһуллубут мөһүрөө-
көлөр даҕаны сүһүүлэ-
ринэн дүүүллөһүннлэр тэ-
риллибэттэр. Миэстэтигэр
экспертнэй комиссиялар
үлэлэре буланын хонту-
руолламмат. Салайар

Билэтин Саха АССР-надрдар, специалистар
гар Кирин архив, Мирэй, уларынар түбэлтэлэригэр
Персигри куораттарга ик- дыбыланы барытын чом-
ик филиал уонна оро- төтөн акт быһымынан
буоннардаагы госархив- гутулуу ирдэмыэт. Ол
тар бааллар. Олорго 800 түмүгэр ардыгар олус
тыһ, көрүнө дыһала уу- наадалаах да докумуон-
рулла сытар. Архив тэ- нар сүтүүлэрэ, итэҕэс-
ригиталэрин материалнай нийлэрэ тахсар. Онуку
базалара бөбөгүтүр. быһымын чуолаан РОНО.

БСК (б) П КК 1929 с. кулун тутар 29 к. Ленин институтун састабыгар биир-уонсай партиянай архивы тэрийэр туһунан уураады ылыммыта. Ону архив балаһыаннага уонна 26 филналар би-гэртэтиллибиттэрэ. Олор истэригэр БСК (б) П Са-ха уобаластаады комите-тын партиянай архива баара. Онтон ыла пар-тиянай архив байата тус-па тэригэ быһытынан үлэлиир. Кини тэрийээч-читинэн М. К. Аммосов боолута.

Саха АССР Кини го- П. К. Дьячовская, Т. С.
сударственный архива Ноговицын, П. А. Пога
Тыл литература уонна пов ахтыыларын туттар
история институтун кытта дылар. Ону таһынан 61
бүлгө 300 бачээтэвэй советскай-партийнай үзэ-
лине көмүстүүдөөх уонна нкттэр, атын даҕаны ве-
60 тың. экземпляр тира- тераннар фото-докумуон-
һынан 20 документальнай нара ууруллун сыталлар.
таһаарыны бачээттэтти- Итинниг холобуру атыг-
лэр. Ол иһигэр 1905— тыгар эмис батыйахтарын
1907 сс. Саха сиригэр наада.
революционнай событе- Билиги тиһибиттөр
лар. Советтар Бүтүн Саха билгитин докумуоннары
сиригэрэи съездэрин, рас- харайгынын, дьыалагы
публика промышленионун уокорууну гүтсарыны ко-
уона рабочай кылаатын ругута турар. Уларыта ту-
1941—45 сс. Аҕа дойдугу туу билиги дьыалабыты,
сарнигтер кыайымыга Са- гар эмис киллериллиэх-
ха сирийн нуруоттарын тээх.
кылааттарын туһунан до- Е. БАРАШКОВА,
кумуоннар, ахтыылар хо- оройуоннаағы госархив
луурунньуонтара уо. д. а. архивариуска.

КӨМӨЛӨҮӨХ
ДЬОН ХОЛКУДАР

Биштин, Чаллпара от-
делениетин огуруотут-
тара, аатыа буолан та-
һааһыстыбаннай аһсааг-
га киһирэи иһинис сынбы-
тын үлэлиһибит. 500 кв.
м иһинээх теплицада 1400
устуука огурусу, 500 кв.
м теплицада 1300 устуу-
ка «Русич» уонна «Ага-
та» сага суорт помидор-
дары олодуобуллут. Бас-
ыйын 1 күнүтэр бастакы
хомуурбутун, арылах ки-
һини дөтсэдка биэрбиппит.
Маассабай быһылына
бас ыйын 22 күнүттэн са-
жалаан маһаһынна 6
центнер огурусуу туттар-
дыбыт. Үүсүүбүт сии аһай
курдун. Күн өрүү-өрүү 2
центнер огурусуу быһа-
быт. «Агата» суорт поми-
дорбут кытаран эрэр. От-
ыйын бастакы декадаты
гар маассабай быһылына
саһалыахпыт. «Русич»
суорпыг аһа бытархай
буолуох курдун. Вылаам-
мыт—1000 кв. м тепли-
цаттан 8 тонна огуруот
аһа. Ылахдыгын көрүнэн
баран, 10 гоминан тутта-
рарга социалистической
обязательства ылым-
мышпыт, оһу толордорбут
дизин үлэлиһибит.

Вилегин биңр үлөһүн,
нит уопускаға сылдьар,
онон бәһизбит эрә. Уубу.

тун сылытарга КВ-300
онох туурубулут, итин
куртарга сылытпакка бы-
н таһаарыт. Он эрээри
уу куттарарбытыгар үс
эро шлангадаахыт, ошон
икки теплицанаах собо
салдьан уу ыстарарга тия-
баат. Кырата ала шланга
наада ээ. Аны икки теп-
логенераторбытыгар дуо-
габар быһытынан совхоз
11 тонна кыраһын бээ,
виэхтээх ээ. Ону, совхоз

Бишр нэһилиэктэн икки сурук

специалистара сайаална
огороллорутар «умнан»
кэбилэнээр, баччаанга
диэри ылбанка олоробу.
Отделение күүһүнэн он-
тон-мантан умналаһан
баччара кэллибит. Тепло-
генератордары сөрүүн ил-
һэлэргэ билигин да үлэлэ-
табит. Совхозпут кылаабын
агронома биниэхэ сыл-
дьыбатаҕа ыйтан ортос-
чулунга боппурбуһун бы-
һаарыа диэн кэлэрин кун-
аайы күүстэбит. ОАПХ кы-
лаабынай агронома, үүнээ-
йи харыстабылын агроно-
ма диэн баалларын истэ-
бит эрэ. Үлэһиттэргэ ман-
нык сыһыан хаһан тохто-
туллар? Бийиги туруор-
суубутун салайааччылар
специалистар хаһан толо-
лолор?

А. ЕФИМОВА,
оповеститель.

КОМИ АССР. Ухта-үлэтигэр преподавателлэ-
таабы индустриальной ин-ри кытары тэг быраап.
ститут үчүөһэй советын таах студеннар кыттал.

ВЕТЕРАННАР ЫҢЫАХТАРА

Бахсына сельснэй Совет исполкомун уонна аҕераннар олохтоох советтарын тарганиларинан сотурутаахты бэрт сонун дьаһал ытыллына. Маныа былыр-былыхтанан ытыктанар көрө көстүүлөөх сиртэ, Томторөө, изилленик 120-түн тахса кыһаадастара, ыалдыт-
лан үлэллэр ыргыттарга А. С. Мохначенская сы. ыһарыллынылар.
Ити кинигиттэн түһүлгэ. Бэ тобуроннээни олорон кымыс иһинтэ, эт снэни. иэ буолла.
Дээ онтон, ыһыах ыһыах курдук, соннууута, көрө-кара тардылына. Эдэр сааһы эргитин дээн кыһаа буолла. Куһаҕа.

тэн икки сурук

Вастаан ветераннар Чыппаратавы уонна То-
лоонисоу советтара Мыл-
ныч үдэлэрин туһунан
отчуоттарын П. Т. Око-
вешников уонна М. И.
Варашкова оҕордулар.
Ол кэнниттэн обществен-
най сүөһү аһылыгын бо-
лэмээннэгэ сарын уон-
на үлэ ветераннарын бм-
һытты сорукутарын тула
көпөстөн буолла. Онуоха
биир көлөнүн эвентун
төрбөн 50 тоннаттан итэ-
рэнэ суох оту көбүһүгэ,
кыһаар этто моой оттоон
ээнэ биир итчэтэни собо-
туонкалырга, ону тым-
нан хомуурга туттуллар
сөбү-сөбүргэли оҕорорго,
8 тонна үүтү, тонна нэри-
тэ эти туттарарга, күһүн
сүөһүгэ аһан 5 тонна ба-
лыгы бултуурга баһаа-

рытшина. Ырдыбадстар наставничествони үүү-
пүрдэргэ санааларын бил-
лэрдилэр. Ол иһингэр үлэ
уонна сынналан лаазы-
рыгар Д. А. Абрамов,
кириниччэ үктүүр уора-
нэкөччилэргэ Н. Л. Петров,
санаа мустуларга сабу-

Түмүгөр ветераннар сө-
рингэ өлбүт буюунмага
анаан оҥоһуллубут ула.
хан пааматынныкка мус-
тан көристэбил мүчүүтэ.
ээрнэгэр чуумпуран ыллы-
лар.

Н. РЕШЕТНИКОВ.

лар.

Кинилэр этин киллэринлэринин старосталар анааллар, персональнай стипендиялар быһаарыллаллар, уопсай дүйөлөргө иһэстэлэр үлэриллэлэр. Студеннар преподавателлэри аттестациялааһынга, семинардар, лекциялар хаачыстыбаларыгар санааларын этэлэр.

Снимокка: студеннар сүбэлэнэлэр.

ССТА фотохрониката.

◆ ДАБААЧЫ ЭТИИ КИЛЛЭРЭР ◆

ЧУРАПЧЫГА РЫНОКТА АНЬАХХА

Эргэнэ, атын-тууу,
мээздэһини — былыр-
былыргыттан киһи-аймах
олохун быстыспат сордо-
то. Ханна атын-эргизэ
көтөүбүт сиргитэр дьон
олоро-дьаһара туспара ол-
дойду күүһүрэрэ-кыаһы-
рара, сайдыыта турга-
тирэр. Оттон билингү-
аан дойдуга эргэн суол-
тата өссө улаатта, ону
ааһан хардарыта эргин-
син туһааннаах дойдулар
ини ардыларыгар ойяни-
дьонкор довордуу сыһаан
варып баһоретөрө көтү-
нэ.

Бу хөдөбүр төһө да ордук улахантан сараламмыт курдук буюобутун киһи, эрийэн киһи олохто сүткээн суолаттын өссө төгүл көрдөрөр. Өрөбүлгэ Якутскайга саһаарга, рывонка сырыттаха, киһи сүөһү албаа, бары сүргэлэрэ көтөбүлүбүтэ сүрдөөх буюлааччы. Эгэргэ дэһы, күн талбыта барыта атыыланар. Ону атыылаһааччылар сираллар-таллар, сытанатын түһөр сэллэр. Ол өрөөрү киһи туохха маадыһарын сии булан атыылдан үөрөр уонна, өрөбүл күн буолан өссө нөрбөхтүү, куулайын түһэн барар, сарсыгыгы үлэ саҥа нэдиэлэтин

агдн буолан көрсөр.
Кини уобаластарга
атын даҕаны сирдэргэ ха
сэлтинньэ ахсын баһаар
рыон көбөр. Дьон онко
бэйэлэрин хаһаайыстыба
ларылтан туох чорбойо
рун, тугу онорбутун, эбэ
төр наадата суох буолбу
ттарын бүтүн сэнэх ма
лы-салы атыккыр, ма
нэйдэхер даҕаны. Ол
омок санаатахха, бытар
хай да нурдугун плин
кини күнүздүн олоҕор
улахан суолталаах.

Кэлин кэмтэ дьон оло-
дун материалнай уйгу-
салтым үрдэтингэ туһу-
лаан биһиэхэ дьон биэр-
диллээн үлэллэриниэр-
нооперация туһунан со-
куоннар таһаарыллыны-
лар. Олору олоххо киллэ-
ринтэ биэр сүүн усулу-
булан кэтэх эрэни са-
йыккарыы буолар. Онон
сибээстэн мин мааны-
этинилэр киллэрэхпи-
гаарабын. Оройгомму
киинигэр, Чурапчы са-
лиэһиэтигэр, баһаарда
рынокка төрүөннэххэ дьон
Куоракка Күөх Хонуу үр-
дугэр баар рынок курдук
сабыллыах, аһаас, хата-
нар ларектардаах, таһыр-
дыа остуоллардаах, дьон
олоро, сыннына туһа
сирдэх оһоруохха. Тус

па олбуурда, кизин мизэстэ, тэ аныахха. Маныаха дьон үгүстүн сылдыа үөрэмминтиниз райпотребсоюз конторатын арбаа эттүгүр баар кэргэс мизэстэни туһа, ныахха сол этэ. Ол сиргэ ким ас-танас ордуктаах, араас техникаллаах, саппаас чаастаах экин, эмнэ куоракка курдук, адалан эргинини ээ. Тодо сатаммыт? Онук төрүннэр дьээ хаһаайлалара, пенсионер, дэр араас таһаһы-сабы олбуурдаан, аттарын тигэн дьээ хаһаайыстыбатыгар туһаллаах ыгыгы, күөрчэби, талах олоппоһу, саха ооннууурдарын сиргөн чочулан, буна, атыылыа этилэр. Оччогуна киинлэр дьону наадалаарынан хаачыйан, общественнай туһалаах үлэде кыттыбыт төгө буолуох, сөргэхсийэх этилэр. Нэйилнэктэртэн даһаны өрөбуллэригэр дьон киирэн сээкэй наадалаабы атыһаппа да, атыһаһыта да этилэр.

Куэрат рыногар бирдэ
энт таарыгдахха, иннэ.
тин 10-уу, 15-тин сол
кубайдаах яблонаны,
баныы солнуубайдаах луу.
гу уо, д. а. атылылар со
рох дээн нийтааччылар.
«Хантан сылдыары? Эһиз,
ха таһааран атылылаахха»

миэстэ баар дуо? — динн.
Кырддын дараны, баһаар,
рынок бавра буоллар,
атылыа эбиттэр. Куоран,
ка тиэстиэхтээвэр, дыһа-
таһыттан атыллаһар ор-
дук буолуо суоҕа дуо? Ха.
На, куоранка нэлэр, барар
ороскуотук, күнүг-дыл-
лыг сүтүүтэ, аахтаһха,
эмиз балаһчада туруон
сол.

Кэнэбэс дьон биһирээтэ,
 ҕина, соххоз бөһүөлэгэр
 эмиэ аргинэр сирн тэри,
 нээхтэрин сөп. Билигин
 тыа сирин ыалларыгар да-
 ҕаны араас үтүс, эссе ту-
 баныылдан сөптөөх мал,
 сал бөдө мунһулла сымтар
 дии сайымбын. Очолго со-
 рофтор эссе туһаныллыахха
 айылаар бөх тодор сиргэ
 быраҕаллар. Ол көрүөхкө
 сүөргү уонна баайга-дуол-
 га аахайбат, харыстаныа,
 на суох буолууну үөһө-
 тэр.

Кэтэх эргэни сайынна-
ры—бу нуруот олодун
хаһан да силгэ сиппэт
күнөөрү көрдөбүлүн ор-
дун ситары хаачыйымыга
элбэх ороскуоту эрэйбэт
бөчүмнээх дьаһал, дьон
туһугар ыһамныы дьит,
изэх олоххо киириитин,
туһута буолуон соптоо,
бун райсовет, сельсоветтар
исполкомнара болломтубо
ыһахтара дьин эрэннэри
баарыллар.

Г. ЕГОРОВ.

Бийнги оройгоо мутуutar итн cыллapгн тьм хa.

нааимыстыбатын холбохуйктаахын ситиһнальэхэйн: бмһаарылыбыга, колхозтар тэрилтэ, хаһааимыстыба өтгүнэ бөжөргөөбүттэрэ, МТС тэрилтэһ тыалар бимыстарыгтар трактордар, автомобиллар ылдаабыгтар, тмд сирин донув-сүргэтин сүргэтин көтөдө самолет, радио, телефон үөдүйбүттэрэ. Оскуоладар, балыһналар, культура тэрилтэлэрин кнэг ситиһнэ-р үөскэтиһилбүттэрэ, педагогическай училище, са-наторий аһалдыбүттэрэ

Итннн бартытыгар номсомод унудуччу улахан оруоллааһыта. Оччолорго ЫБСЛКС райкомун бастагы секретардарынан Семен Иванович Неустроев, Тимофей Алексеевич Борисов, Николай Григорьевич Иванов, Иван Давидович Яковлев, Петр Данилович Дмитриев, Иннокентий Иннокентьевич Неидинов, Павел Павлович Неустроев, Егор Михайлович Филиппов үлээбниттэр. Билигин бүгүн кини, лэртон биирдэстэрин ЫБСЛКС райкомун бастагы секретарынан 1938—1940 сс. үлэтин сымдыымы, кэлин партийнай, советскай үлэтин, билигин республиканскай суоталаах персональный пенсионер Е. М. Филиппов ахтыаһын бачээттинбит.

ОЛ КҮҮРЭЭННЭЭХ СЫЛЛАРГА

Райкомол секретарынан үлөзөбүт кээмин мин. ха хаан да умууллубат ойдобуллери хаалларбыта тус бэйэм ичинки олохлор уларыйкылары калларбиз. ээ. Оройуоннаары көрсомольская тэрилтэ муну таан үүнэ сайда, сабыдыала урдүү турар көмүгөр түбөтөн секретардабытым.

Очолорго тус сиринээр мандайгы сүбүүх комсомольскэй тэрилтэлэр, оройуоннаагы комсомольскэй тэрилтэ бүтүнүүтэ оройуон экономика, уонна культура сайдыытыгар улахан оруолдаахтара. Тус сиригэр коммунистар аһыйа буоланнар, партия райкома ытыар үлэтигэр, сүннүүнэн, комсомольскэй тэрилтэлэргэ тирээдэр этэ. Партия райкома туруорар соруктара үксүгэр комсомольскэй тэрилтэлэр уонсай түһүһахтарыгар дүүллэбиллэлэрэ. Ол соруктары кэбиллэһиһээр өйдөтөргө уонна олоххо киллэһэргэ комсомолцотар сүрүн күһүнүн буолаллара. Оройуон салалар үлэнигэрин үксүлэрэ комсомолцотар аталар. Биир үсүн оной комсомол авторитета үрдээбит буолуон сеп.

Райкомол аппаратыгар
бир кэмтэ улаа, ду-
лурдаах, тарыйар дьу-
даах, көсүллээх нөүчү-
түр түмүдүн көхтөөхтүк
үлээбэттэ. Петр Но-
нонов Дьяновскай, Васи-
лий Иванович Ермолаев,
М. Алексеев, Коста Ефи-
мов, Николай Михайлов
(Харачаас улаа), Дитри-
й Федорович Дьянов-
скай, Кинилэр оройуна-
даагы номсомулскай та-
рихтэ үлөтүн биллээди-
к сэрхэсһиннэттэр.

мол оройуоннаары тарыл-
тата, хаһааныгытаагар да
күүскэ үүмүтэ, тароһин
оттунан биллэрдиң бөдөр-
гөөбүтэ. Мин айдуурбу-
нан, софотох 1939 сыл
лаахха ЫБСЛКС кэнэ-
тигэр 500-тэн тахса ыч-
чат киирбитэ. Сорох нол-
хостарга бодог комсо-
мольскай тарылталар үс-
кэбиктэра, кииилэр бойо-
бой дьобурдара үрдэби-
тэ Элбэх аһааннаах бас-
тык ыччаттар комсомол
рекомендациятынан пар-
тия кэнэтигэр киирбит-
тэра.

Ити сылларга номсозол
новуздэһанинэн икки боп-
пурус чорботуллан ту-
руоруллубута. Бастакыта
— бөһүлүктээһин уонна
ыраас олох иһин өхсүбүү;
иккинчэ — үрдүк үүнүүнү
милэр иһин Ефремовскай
хамсааһын.

Сорох комсомольской
тэрлэлтээр нэг бастай
бонсуурьнуу сэтгэлтэй
туруоран бадача хамаа
ныа өгсгүрлэлээр. Хо-
лобур, Мэлдээхсигээг
60-тан тахса чиглэнгээх
комсомольской тэрлэлт
книг бөхөөдөг атын сир-
гэ көхөрөн туяр тулунан
уураах тахааран нылгас
нэм шингэр обургу бөхөө-
лөн туттаран кэбиспитэ.
Обвоиол үлэнгэ Сим-
монтын тахсан нэрбүн
нүт 3-4 ый шингэр суур-
бачага чутаахыр дээ
турбут этэ. Сага бөхөө-
лөнгө уус-уран самодя-
тельность хонна нлиг-
аах ооннууута күвстүү
огсгаа тураа.

Онуоха ити тэрилтэ секретара Уоһук Оконешников тэрэһинэ, ыччат улахан оруодламмытыра, Бөһүөлэктэри ити курдук күүрөөһүнэхтик, күргүөмнөхтүк тутуу хас да нэһиликтэртэ ыһтыллыбыта. Ыраас-чэбдик олох

ндин биир тусла тэрээ
һинсээх үдэ ынгыллара.

Ардаа Сяблэргэ үрдүн үүнтүү ийин Ефремовская хамсаанын тэнгисбит. Бу олгыты тарбатымга комсомол райкома сүүрбэттө тахса Ефремовская звенелары тэрийэн үлэлэппит. Звенелар састааптары уонна бурдугу ыһар сирдөрө уларыбат тына сыһарыллыбыта. Ниилээр хаары калынык түптэрэртүттэри өңөрөллөрө, уурдугуну кизиник киллэрэллэр, үүчүтэй сизмин хааччыллалара, сириппаардааһыны уонна таптааһыны туспарбыттар, араас ньымаларынан сиигирдинни тэрийэллэр. Ол эрэри ити кизидалааһыны ылбатара. Нуруан сайыннар тайгары саатылааннар, колхозтар үүнүүнү ылбаатарын үрдүнэ, Ефремовская звенелар үкүүлэр күһана суох үүнүүнү ылбыттар Бахсы «Коминтерн» колхоз звеньевойа комсомолец Михаил Решетников үрдүн үүнүүнү ылан бир тыһы тигараһынан биризийлээммита. М. Горький аатынан (Мугудай) полхоз звеньевойа комсомолец Оксешняков «Саха АССР 15 сыла» аныгынан наараадаламмыта.

Отугус сымлаах комсо-
молеттар уонна ыччаттар
советскай патриотизмнара
ичуустээх буолан уонсой
дьыала минигэр хамнаа
да суох үлэнииртэ бэлэм,
наһаа улгум, бары үлэ
активнайдык ыттар, сым-
тыы ойдоох-санаа-таах,
үчүгөй бэрэздэнтэр,
дэссиминациялээх өтү-
лөр. Арыгылааһын, та-
бахсаһын, күлүтэниээ-
һин, аморальнайдык бы-
һымылаһын бинр да түбэт-
тэтэ тахсыбат буолара, ол

туһунал санын да барбат этибит. Патриотической ой-санаа саяалтаба, производство уюуна үөрэх да улахан сабыдыал лааба. Мунунахтарга бопурубу коллегиянай, дык, критическэйди дууллаһиштергэн уларыта туттунуу, үлэни-хамнаһы тэтһинирди буолар.

1930—1940 сс. БВСЛКО райкома оройуон, ыччат киин туттар, тирэх, куускамо буолбут комсомоцтардаар: 1939 сыллаары комсомол уобаластаары конференциятын делегата, Саха АССР Верховнай Советын депутата Захарова Матрена Егоровна, производство бастыгынара чулуу маныыһыттар Татьяна Пермикова, Макарова, тракторист Афанасий Седалищев, салалар улуус тэрийэр, ыччаттарын түмэр, көбүлүүр талааннаах кууржынаах дьоннорунаах Нинита Востунов, Михаил Климов, Василий уонна Петр Лебедевтар, Афанасий Тимофеев, Михаил Алексеев, Николай Кривошапкин, Данил Пермиков, Дмитрий Гуляев, Андрей Мохначевский, Иннокентий Слепцов, Гавриил Ноев, Дмитрий Соловьев уо. д. а. буолаллара.

Культураны киллэрин, га норуот үөрэҕиринтин өрө көтөҕүүтэ, политиче- ский, пропагандистскай үлэни тулсарымыга оскуола сэмбидиһсийдэрэ Егор Ха- ритонов, Николай Соло- вьев, учууталлар Михаил Ефимов, Евдокия Кожу- рова, Николай Понома- рева, Афанасий Миналкин уо. д. а. элбэни өмөрбүт- тарэ. Нэһилиэк аайыттан тахсыбыттарэ ахсаабат ахсым үлөһүн, инициати- валаах, бастың малл көмө- сооһолотар.

Е. ФИЛИПОВ.

Виталий Егорович ааспыт снл ахсынаытыгар Казахстан ССР Геологияда министерствотын Минеральный сырьед наукапай чинчийер институтун учнай советыгар геолого-минералогическай наука кандидатун учнай степенин диссертацияны ситхинилээхтин комускаа- бита. Диссертациятын тематын урах сирэ сытар бытархай кынал комус үөскээлинин процессин чинчийи буолбута. Диссертант үлэтин официальной сайаамаччынан Казах- ской ССР Наукаларын Академиятын чилиэн кор- респондента, геолого-мине- ралогическай наука доктор Г. В. Жилинский, өтөн оппоненттарынан геолого- минералогическай наука доктор М. А. Абдулнаби- рова итинэн наука канди- дата Г. М. Нозловский

ЖИИЭ

От
ыйынаабы
экран

«Первая встреча, последняя встреча» («Ленфильм», антивох). Аян дойдубастамы сэринтин иини, на Петербурга буолбут драматическай событиелар тустарына пдетективной история. Саага хартыына советская киноискусствона олус сардыраах уонна таталыа.

«Конец вечности» («Мосфильм», икки сериялаах, өгнөөх). Америка билдүүлэх суруйааччыта Айзек Азимов биллүгү фантастика классикай алымныңынан аабылды. быт эмне манькы арттаах романьлан улузунна. Сүрүн оруолда — Олег Павлов воина Вера Сотникова.

«Перехват» («Мосфильм», өнгөөх). Визит-карт мичүүргэллээх киинэни тагтаачыларга ананар. Виллиллээх драматург Евгений Месяцев сэтгэмтэ сюжеттаах фильмээр мэлдэн улаханымн кэрэхсэмддэр. Холобур. «Случай в квадрате 36,80», «В зоне особого внимания», «Одинокое плавание» дигнэмдэ да хылаха. Коромчүүлэргэ «Стрелы Робин Гуда», «Черная стрела», «Валлада о доблестном рыцаре Айвенго» дигн харгыналарыг туруурбот режиссер Сергей Тарасов давань бидириблинн биллэр. Отзон сүүрэн эрхэн Андрей Роговой «Везучаго» («Мосфильм», кэтинг экраннаах, өнгөөх). Улахан спортуонна тус олох—үүгү спортсменнарсэ бэлтхэжэрин туора согулар өйдөбуллэр. Ол эрээрн киинэ автордара лизитэ героинитыгар—аатырбыт быһый Татьяна Большакова (кини оруолун МХАТ актрисата Елена Майорова эрэлдээхтик ооньбуур) инкиттэн биридэрин талалараллар; эбэтэр—эбэтэр. Того да онук буолуо суохтаады? Хас бирдин дьахтар, бадар, юниолимпийскэй да чемпионна буоллун, таптыырга, олодолонорго бадата сокуоннайа суох дуо?...

Одгалароо «Саффи» динг
өгнөөх венгердэй мулт,
остууруйа кордоруулар.

С. ДАНИЛОВ.

БИЛЭРИЙЛЭР

Мугудай орто оскуола-
тынан 1984 сыллаахха
Сивцев Илья Дмитриевич
аатыгар бэрэлибинэ В се-
риялаах 182390 №-дээх
аттестат сүппүүтүнэ дьи-
гэ суовунан аабыллар.

Районотребкомиз багтайаан-
най үлэгэ куруусчуттар-
га (ысхылаанка) уонна
тутуу маастарыгар на-
дыйар. Маастар онкада —
150 солкуобай. Үлэгэ
нириэхтэрин баҕалаахтар
кадр отделыгар кэлэн
көрсөтүһүн.

Телефонгуд №-рә: 21-506.
АДМИНИСТРАЦИЯ

Саха государственнай университеттар учуутал-наһарын бөлэмнниргэ оро-буонига 7 миэстэ кэллэ: физика—2, математика—1, география—1, фран-цузскай тыл—1, началь-най кылаас отделениета—1, индустриальнай отде-ление—1. Үөрэххэ нии-риэхтэрин баҕалаахтар от-кайын 3 күнүгэр дьири-районноҕа кэлэн направле-ниета ылын.

РАЙОННО

САҢА ГЕОЛОГ-УЧЕНАЙ

Витя Филиппов 1967 с. Е. И. Курашов аатынан Чурапчы орто оскуолатын ситиһинээхтик үөрэһэн бүтэрбитэ. Онтон үчүгэй үөрэнээччи быһыытынан ЫВСЛНС райкомун нап. рабленнетынан Саха госу. дарственный университетыгар үрүгүлүү үөрэнэ киир. бигэ. Кини үрдүк үөрэни.

Редактор Н. Е. МАКАРОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул.
Карла Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор
— 21.392, отделы — 21.265, общий — 21.505.

«САНА ОЛОХ» («НОВАЯ ЖИЗНЬ») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов.
Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам.
Индекс газеты 54987. Объем — 1 усл. печ. лист. Тираж — 3983 экз.

ЗАКАЗ № 79.

Чурапчинская районная типография Госкомиздата ЯАССР, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26